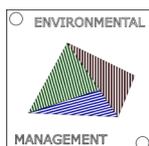

ZELEŇ SAKRÁLNYCH PRVKOV DROBNEJ ARCHITEKTÚRY VO VIDIECKEJ KRAJINE

Denis BECHERA - Gabriel KUCZMAN

GREENERY OF SACRAL ELEMENTS OF SMALL ARCHITECTURE IN RURAL COUNTRYSIDE

ABSTRAKT

Zeleň vo vzťahu k sakrálным prvkom mala vždy silný historický kontext (1,5) a podporovala objekty drobnej sakrálnej architektúry (DSA) nielen na úrovni proporčnej, ale aj duchovnej, kedy sa prejavovala symbolika, duchovno a harmónia daného miesta vo vidieckej krajine (2,4). Neodmysliteľnou súčasťou parametrov drevín, ktoré sa nachádzali alebo sa nachádzajú v nadväznosti na prvky DSA je aj druhová skladba drevín, ich proporčné umiestnenie a v neposlednom rade aj habituálne predispozície (3,6,7).

KLÚČOVÉ SLOVÁ: vidiek, zeleň, sakrálne prvky, vidiecka krajina

ABSTRACT

Green in relation to sacral elements has always had a powerful historical context (1.5) and supported objects of small sacral architecture (SSA) not only at the proportional but also spiritual level, when the symbolism, spirituality and harmony of the place in the rural landscape were shown (2, 4). An unthinkable part of the parameters of tree species that were or are in relation to SSA elements is also species composition of trees, their proportional location and last but not least also habitual predispositions (3,6,7).

KEY WORDS: countryside, greenery, sacral elements, rural landscape

MATERIÁL A METODIKA

Cieľom výskumu bolo mapovanie súčasného stavu zelene v nadväznosti na prvky DSA vo vybraných vidieckych sídlach v rámci juhozápadného Slovenska, v poľnohospodárskej krajine. Prvky zelene boli hodnotené z pohľadu stanovených kvantitatívnych a kvalitatívnych znakov v nadväznosti na prvky DSA zadefinovanej vo výskumnom projekte VEGA 1/0371/18 SakralArch: zachovanie historického odkazu a architektonickej diverzity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska. Skúmanie prvkov (DSA) bolo realizované v obciach Dvory nad Žitavou s príľahlou oblasťou Jankov vršok s historickou kalváriou, obec Bánov a obec Pozba s príľahlou pútnickou lokalitou Studnička. Skúmaných bolo desať vytipovaných prvkov (DSA) v každom riešenom katastri vidieckeho sídla, s podobnou typológiou a charakterom, za účelom záverečného porovnania a vyhodnotenia. Zaznamenané boli základné informácie: poloha, nadmorská výška, kultúrno-historický vzťah prvku k vidieckemu sídlu, urbanistická analýza príľahlého priestoru (názvy, čísla a označenia ulíc a ciest) a krajinným štruktúram (intravilán/extravilán), pričom sa prihliadalo na zaradenie prvku DSA do kategórie v rámci triedenia určenej v metodike výskumu.

VÝSLEDKY

Vzťah zelene k prvkom DSA je ovplyvnený aj z pohľadu umiestnenia v rámci urbanistických štruktúr a krajinného priestoru vidieka, najmä z pohľadu výberu druhov a rastových foriem zelene. Samotná existencia a súčasný stav prvkov zelene je nepochybne a celkom logicky ovplyvnená časom, ktorí ovplyvňuje súčasnú podobu zelene a jej zdravotný, estetický a funkčný stav. Faktorom ktorý ovplyvňuje v súčasnej dobe výskyt prvkov zelene, je rozvíjajúca sa infraštruktúra, plochy, objekty, stavby a celkovo architektonické a urbanistické prvky. Zmeny vo využívaní krajinného priestoru v niektorých prípadoch pôsobili a pôsobia na zeleň a samotné prvky DSA negatívne (7), kedy sa prejavuje najmä zmenou výrazových vlastností habitu drevín, alebo úplnou elimináciou zelene z rôznych - najmä funkčných a bezpečnostných dôvodov. Avšak v mnohých prípadoch sa zeleň v okolí prvkov DSA podporuje rôznymi opatreniami, aby bola ich identita zachovaná v čo najväčšej miere, ako súčasť projektu obnovy a zachovania vidieka. Prínosom mapovania zelene v okolí objektov DSA je získanie obrazu o jej súčasnej kvalite, hodnoty a jej kultúrno-historickej nadväznosti na objekty DSA.

ZÁVER

Zeleň v rôznych formách plnila mnohé významné úlohy, ktorých výsledky a vplyv smeroval k naplneniu celkového chápania významu „Genia loci“ vo vidieckej krajine, čo je aj odzrkadlením doby silno ovplyvnenej duchovnými hodnotami ľudí tvoriacich verejný priestor.

MATERIAL AND METHODS

The aim of the research was to map the current state of greenery in relation to elements of SSA in selected rural settlements in southwestern Slovakia, in an agricultural country. The elements of greenery were evaluated in terms of quantitative and qualitative features in relation to SSA elements defined in the VEGA research project 1/0371/18 SakralArch: preservation of the historical legacy and architectural diversity of small sacral buildings in the cultural landscape of Slovakia. The investigation of the elements (SSA) was carried out in the villages of Dvory nad Žitavou with the adjacent area of Jankov Hill with the historical calvary, the village of Bánov and the village of Pozba with the adjacent pilgrimage locality Studnička. Ten selected elements (SSA) in each cadastre of rural settlement with similar typology and character were investigated for the purpose of final comparison and evaluation. Basic information was recorded: location, altitude, cultural-historical relationship of the element to the rural settlement, urban analysis of the adjacent area (names, numbers and street and road markings) and landscape structures (urban / extravilan), taking into account the SSA categories in the classification specified in the research methodology.

RESULTS

The relation of greenery to SSA elements is also influenced from the point of view of location within the urban structures and landscape area of the countryside, especially in terms of selection of species and growth forms of greenery. The very existence and current state of the elements of greenery is undoubtedly and quite logically influenced by time, which affects the current form of greenery and its health, aesthetic and functional state. The factor that currently affects the occurrence of greenery is the expanding infrastructure, areas, buildings, buildings and overall architectural and urban elements. Changes in the use of landscape space have in some cases and have a negative impact on the greenery and SSA elements themselves (7), which is reflected mainly by a change in the expressive properties of tree species habitat or complete elimination of greenery for various - mainly functional and precautionary reasons. However, in many occurrence, the greenery around the SSA elements is supported by various measures to preserve their identity as much as possible as part of a rural renewal

and conservation project. The benefit of mapping greenery around SSA objects is to get an image of its current quality, value, and its cultural-historical continuity to SSA objects.

POĎAKOVANIE/ACKNOWLEDGEMENTS:

VEGA 1/0371/18 SakralArch: Preservation of the historical legacy and architectural diversity of small sacral buildings in the cultural landscape of Slovakia and KEGA 024SPU-4/2019 Cultural historical value of the vineyard landscape, development and current use.

REFERENCES

- [1] DAY, CH. 2004. Spirit and Place – Duch a miesto (Preklad pôvodného vydania, 2002), Brno. Vydavateľstvo ERA group. Vydanie prvé., ISBN 80 – 86517-95-0
- [2] FERIANCOVÁ, L., KUCZMAN, G., TÓTH, A.. 2012. Greenery areas revitalisation by students studio works in landscape architecture. ilustr.In: The power of landscape. 1. vyd.. 175 p.978-83-935884-0-4
- [3] KOPEČEK, P. et al. 2015. Projevy kresťanské liturgie v kultúrnej krajine. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-387-5.
- [4] RÓZOVÁ, Z. 2004. A Picture of the courtyard in settlements of rural type., UK Filozofa – The scientific journal for horticulture, landscape engineering, architecture and ecology.
- [5] RUSKO, M. 2016. Environmentally convenient product policy and tools for its application. In Journal of Environmental Protection, Safety, Education and Management. Vol. 4, No. 7 (2016), s. 72-82. ISSN 1339-5270.
- [6] SUPUKA, J. 2004. Alternatívy využívania krajiny a jej kontinuálne premeny (Alternative land use forms and their continual changes). Životné prostredie, Vol. 38, No. 2, ISSN 0044-4863.
- [7] TÓTH, A. - FERIANCOVÁ, L. 2015. Dreviny pri objektoch drobnej sakrálnej architektúry vo vidieckej krajine. In: Trendy v krajinotvorbe II.: zborník vedeckých príspevkov. Nitra:SPU. ISBN 978-80-552-1373-6.

CONTACT ADDRESS

doc. Ing. Gabriel KUCZMAN, PhD.

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Katedra záhradnej a krajinskej architektúry, Tulipánová 7, 949 01 Nitra

e-mail: gabriel.kuczman@uniag.sk

Ing. Denis BECHERA

e-mail: xbechera@is.uniag.sk

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Fakulta záhradníctva a krajinného inžinierstva, Katedra záhradnej a krajinskej architektúry, Tulipánová 7, 949 01 Nitra

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.